

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος

**Επέτειος 2500 χρόνων
Η μάχη των Θερμοπυλών και
η ναυμαχία της Σαλαμίνας
στη *Χάρτα* του Ρήγα Βελεστινλή**

(Δημοσιεύθηκε στην εφημ. *ΤΑ ΝΕΑ*, 25 Ιανουαρίου 2020, σελ. 14)

Το 480 π.Χ. ο Λεωνίδας με τους επίλεκτους 300 Σπαρτιάτες στρατιώτες του αντιστάθηκαν στις Θερμοπύλες στις ορδές του Πέρση μονάρχη Ξέρξη, απευθύνοντας το διαχρονικό «Μολών λαβέ», και δίνοντας ένα παράδειγμα αυτοθυσίας για την υπεράσπιση της ελευθερίας. Την ίδια χρονιά ήταν και η νίκη των ελληνικών πλοίων στην ναυμαχία της Σαλαμίνας, αναγκάζοντας τον Ξέρξη να αποσυρθεί στην Περσία κατησχυμμένος.

Τα σημαντικά αυτά ιστορικά γεγονότα της ελληνικής και της παγκόσμιας συνάμα ιστορίας, θα γιορταστούν το 2020, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 2500 ετών από τότε (480 π.Χ.-2020 μ.Χ.), με ανάλογες εκδηλώσεις και σχετικές ιστορικές αναφορές, που θα υποδηλώνουν την σημασία τους και θα αναδεικνύουν το διαχρονικό ελληνικό πνεύμα.

Η πάλι αυτή του ελληνικού πνεύματος της ελευθερίας, της δημοκρατίας ενάντια στον βαρβαρισμό, τον αυτοκρατορικό απολυταρχισμό, θαυμάσια απεικονίζεται από τον Ρήγα Βελεστινλή στην παράσταση του τίτλου της *Χάρτας της Ελλάδος*, που εξέδωσε στη Βιέννη το 1797, κατά την προετοιμασία του στρατηγικού σχεδίου της επανάστασής του.

Παρουσιάζει την πάλι του γυμνόποδα Ηρακλή με το ξύλινο ρόπαλό του (σύμβολο της ελληνική δύναμης) να έχει αρπάξει το χέρι της έφιππης Αμαζόνας και να έχει τσακίσει το σιδερένιο διπλό τσεκούρι της (σύμβολο της περσικής ασιατικής δύναμης), όπως αναγράφει ο Ρήγας στο Υπόμνημα της *Χάρτας* του. Συμβολίζει κατ' αυτόν τον τρόπο την ελληνική νίκη επί της βαρβαρικής δύναμης. Το ύψιστο αγαθό και πάνω από την ζωή είναι η ελευθερία και για τον Ρήγα και γι' αυτό χαρακτηριστικά τονίζει στον *Θούριό* του (στίχ. 7-8), «Κάλλιο 'ναι μιας ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνοι σκλαβιά και φυλακή».

Ακόμη, στο 2^ο φύλλο της *Χάρτας* του ο Ρήγας έχει την «Επιπεδογραφία του περάσματος των Θερμοπυλών προς κατάληψιν της επιδρομής του Ξέρξου εις την Ελλάδα της παρά του Νέο Αναχάρσιδος ιστορουμένης». Σημειώνει τον τάφο του Λεωνίδα και των 300 Σπαρτιατών και αναγράφει το σχετικό επίγραμμα σε νεοελληνική απόδοση «Οδοιπόρε, περνώντας από την Σπάρτην, ειπέ πώς ετάφημεν εδώ πολεμήσαντες δια τους ιερούς νόμους της», αποδίδοντας το επίγραμμα του Σιμωνίδη «Ω ξειν αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ότι τήδε κείμεθα τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι».

Γι' αυτό εξάλλου ο Ρήγας στον *Ύμνο Πατριωτικό* (στροφή 34) προβάλλει τον Λεωνίδα ως πρότυπο αγωνιστικότητας, θάρρους, αυταπάρνησης και αυτοθυσίας:

«Ο Λεωνίδας πού να ζη
με τους τριακόσιους του μαζί,
να ιδή τον Σπαρτιάτη
πώς ρίχνεται σαν άτι·
τρώει, πατεί, ξεσχίζει
την Τουρκιά, μπρε παιδιά».

Παρόμοια και ο Διονύσιος Σολωμός λίγα χρόνια αργότερα στον *Ύμνο εις την Ελευθερία*, στροφή 78, αναφωνεί:

«Ω τριακόσιοι! σηκωθήτε,
και ξανάλθετε σ' εμάς
τα παιδιά σας θέλετ' ιδήτε
πόσο μοιάζουνε μ' εσάς».

Και στο 7^ο φύλλο της *Χάρτας*, ο Ρήγας έχει την Επιπεδογραφία της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας με τις διατάξεις των περσικών και ελληνικών πλοίων και τον θρόνο του Ξέρξη στο Αιγάλεω όρος, από που παρακολουθούσε την ναυμαχία. Μάλιστα, στο 5^ο φύλλο της *Χάρτας* στην περιοχή της Σαλαμίνας έχει το συμβολισμό της Ναυμαχίας και το ρόπαλο του Ηρακλέους αντικριστά με τον τσακισμένο διπλό περσικό πέλεκυ.

Προσθέτουμε ότι παρόμοιες παραστάσεις με το ρόπαλο και τον πέλεκυ, που συμβολίζει την περσική δύναμη, τσακισμένο, ο Ρήγας έχει και στην μάχη του Μαραθώνος (490 π.Χ.), στην ναυμαχία της Μυκάλης (479 π.Χ.), καθώς και στην μεταγενέστερη μάχη του Γρανικού ποταμού (334 π.Χ.) με τον Μ. Αλέξανδρο.

Με την αναφορά και τις αντίστοιχες παραστάσεις στη Μάχη των Θερμοπυλών και της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας, όπως και στα άλλα σημαντικά διαχρονικά ιστορικά γεγονότα της αρχαίας Ελλάδος, που καταχωρίζει στην *Χάρτα* του και στα άλλα έργα του, ο Ρήγας

σκοπό είχε να σμιλεύσει την ιστορική συνείδησή των σκλαβωμένων Ελλήνων, να τους τονώσει ο ηθικό, δείχνοντας ποιων προγόνων ήταν απόγονοι, ώστε να πάρουν τα όπλα, ακολουθώντας τις προσταγές του *Θουρίου* του, «Ως τότε παλληκάρια» και της επανάστασής του, που ετοίμαζε.

(Οι κατωτέρω εικόνες είναι από την αυθεντική για πρώτη φορά επανέκδοση της *Χάρτας της Ελλάδος*, με την προσθήκη ευρητηρίων και νέων ερευνών, επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλος, Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, Αθήνα 1998).

Λεπτομέρεια, από τον τίτλο της *Χάρτας* του Ρήγα, της πάλης του ροπαλοφόρου Ηρακλή με την έφιππη Αμαζόνα της οποίας σπάει τον σιδερένιο διπλό πέλεκυ σύμβολο της περσικής, ασιατικής δύναμης.

Λεπτομέρεια από το 5^ο φύλλο της Χάρτας, όπου ο Ρήγας στην Σαλαμίνα θέτει τον συμβολισμό της ναυμαχίας και το ρόπαλο του Ηρακλέους, σύμβολο της ελληνικής δύναμης και τον διπλό πέλεκυ, σύμβολο της περσικής δύναμης, τσακισμένο.

Και στην περιοχή του Μαραθώνος ο Ρήγας έχει τα σύμβολά της μάχης (490 π.Χ.) το ρόπαλο και τον διπλό πέλεκυ τσακισμένο.

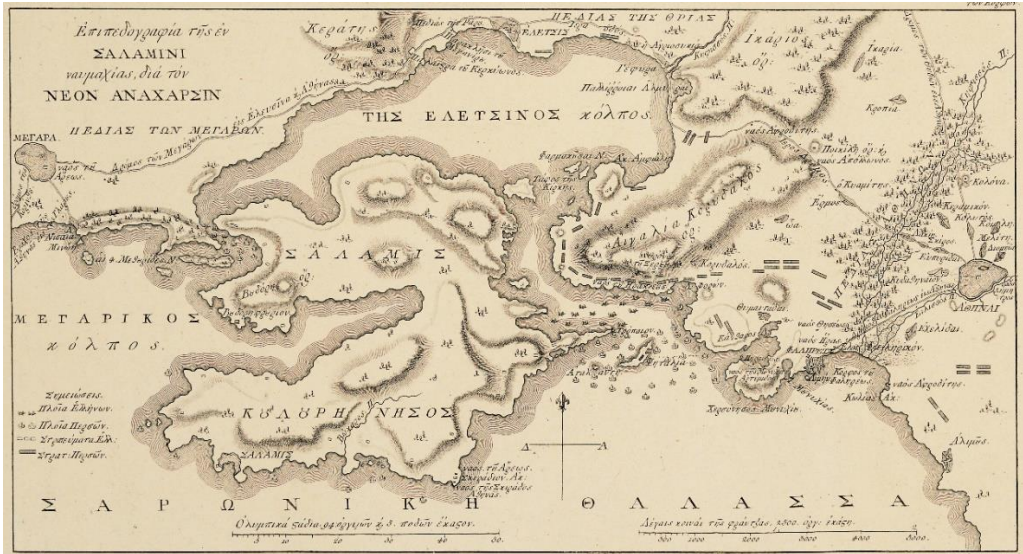
Και στην Ναυμαχία της Μυκάλης (479 π.Χ.) ο Ρήγας έχει τον διπλό πέλεκυ τσακισμένο.

Παρόμοια και στον Γρανικό ποταμό (334 π.Χ.), όπου ο Μέγας Αλέξανδρος νίκησε τους Πέρσες, ο Ρήγας έχει το ρόπαλο του Ηρακλέους και τον διπλό πέλεκυ τσακισμένο.

Η Επιπεδογραφία του «Περάσματος των Θερμοπυλών» από το 2^ο φύλλο της Χάρτας του Ρήγα.

Η Επιπεδογραφία της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας (480 π.Χ.) από το 7^ο φύλλο της Χάρτας του Ρήγα.